

Sygn. akt: I C 51/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Waclaw
Protokolant:	sekretarz sądowy Joanna Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2018 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **I. D. (1), K. D. i D. D. (1)**

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w S.

o zapłatę i rentę

I zasądza od pozwanego **(...) S.A. z siedzibą w S.** na rzecz powódki **I. D. (1)**

kwotę 79 998,- zł (siedemdziesiąt dziewięć tysięcy dziewięćset dziewięćdziesiąt osiem złotych) tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 62 000,- zł (sześćdziesiąt dwa tysiące złotych) tytułem odszkodowania – wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26 maja 2017 r. do dnia zapłaty;

II zasądza od pozwanego **(...) S.A. z siedzibą w S.** na rzecz powódki **I. D. (1)**

rentę w kwocie 400,- zł płatną do dnia 10 każdego miesiąca od maja 2016 r. poczynając – wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek popadnięcia w opóźnienie naliczanych od 26 maja 2017 r. do dnia zapłaty;

III zasądza od pozwanego **(...) S.A. z siedzibą w S.** na rzecz powoda **K. D.** kwotę 71 308,- zł (siedemdziesiąt jeden tysięcy trzysta osiem złotych) tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 42 000,- zł (czterdzieści dwa tysiące złotych) tytułem odszkodowania – wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26 maja 2017 r. co do kwoty 71 308,- zł oraz od dnia 17 01 2018 r. co do kwoty 42 000,- zł – do dnia zapłaty;

IV zasądza od pozwanego **(...) S.A. z siedzibą w S.** na rzecz powoda **K. D.** rentę w kwocie 400,- zł płatną do dnia 10 każdego miesiąca od maja 2016 r. poczynając – wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek popadnięcia w opóźnienie naliczanych od 26 maja 2017 r. do dnia zapłaty;

V zasądza od pozwanego **(...) S.A. z siedzibą w S.** na rzecz powódki **D. D. (1)** kwotę 74 248,- zł (siedemdziesiąt cztery tysiące dwieście czterdzieści osiem złotych) tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 42 000,- zł (czterdzieści dwa tysiące złotych) tytułem odszkodowania – wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26 maja 2017 r. do dnia zapłaty;

VI w pozostałej części oddala powództwo;

VII zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w S. na rzecz powodów łącznie kwotę 4042,- zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

VIII nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Olsztynie) kwotę: 14 058,- zł tytułem częściowej opłaty od pozwu, oraz kwotę 346,22 zł tytułem części wyłożonych przez Skarb

Państwa wydatków.

IX nakazuje ściągnąć od powodów na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Olsztynie) łącznie kwotę 5000,- zł tytułem części nieuiszczonej opłaty od pozwu, w pozostałej części powodów ją nie obciążając, nadto

kwotę 298,50 zł tytułem części wyłożonych przez Skarb Państwa wydatków.

Sygn. akt I C 51/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 16 stycznia 2018 r. I. D. (1), D. D. (1) i K. D. wnieśli przeciwko (...) S.A. z/s w S. o zasądzenie następujących kwot:

1) tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną wskutek śmierci męża (odpowiednio ojca):

a) na rzecz I. D. (1) kwoty 100.000 zł,

b) na rzecz K. D. kwoty 90.000 zł,

c) na rzecz D. D. (1) kwoty 90.000 zł

z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 26 maja 2017 r. do dnia zapłaty,

1) tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci męża (odpowiednio ojca):

a) na rzecz I. D. (1) kwoty 180.000 zł,

a) na rzecz K. D. kwoty 120.000 zł,

b) na rzecz D. D. (1) kwoty 120.000 zł

z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 26 maja 2017 r. do dnia

zapłaty,

2) tytułem renty odszkodowawczej płatnej z góry do 10 dnia każdego miesiąca, poczynając od miesiąca maja 2016 r.:

a) na rzecz I. D. (1) kwoty 400 zł miesięcznie,

b) na rzecz K. D. kwoty 400 zł miesięcznie,

z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 26 maja 2017 r. do dnia zapłaty.

Nadto wnieśli o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazali, że na autostradzie w Niemczech, R. D. (1) był pasażerem samochodu, kierowanego przez jego syna. W wyniku zdarzenia drogowego R. D. (1) poniósł śmierć. Zmarły był mężem I. D. (1) oraz ojcem K. D. i D. D. (1). Małżonkowie byli bardzo kochającą się i zgodną rodziną. Zmarły wspierał swoje dzieci finansowo, jak również swoją żonę, która dzięki jego pomocy założyła własną działalność gospodarczą. D. D. (2) planował sfinansować zakup mieszkania w G., gdzie studiowała. Niespodziewana śmierć najbliższej osoby była dla powodów traumatycznym przeżyciem. Powódka I. D. (2) zmuszona była zrezygnować z prowadzonej przez siebie działalności, a dzieci ze studiów. Mąż powódki prowadził od wielu lat dobrze prosperujące przedsiębiorstwo. Zawierał korzystne umowy z kontrahentami, na co powódka wyrażała zgodę. Przed śmiercią zmarły podpisał bardzo korzystny kontrakt z ukraińską spółką, z którego szacunkowy zysk miał wynosić 14.000-15.000 zł miesięcznie. Dochody zmarłego pozwalały na standard życia na wysokim poziomie. Rodzina wybudowała dom, wspólnie wyjeżdżała na wycieczki krajowe i zagraniczne. Na skutek śmierci R. D. (1) nastąpiło znaczne pogorszenie sytuacji majątkowej powodów. Powodowie nagle utracili osobę, która w przeważającym stopniu utrzymywała rodzinę i była jej motorem napędowym. Rodzina straciła wiele nieruchomości, które zostały przejęte na poczet zobowiązań firmy zmarłego, a dzieci (powodowie) zmuszeni zostali do podjęcia zatrudnienia i pomocy dla matki, co ma bezpośredni wpływ na jakość ich życia (k. 4-23).

W odpowiedzi na pozew, pozwana Spółka wniosła o oddalenie powództwa i o zasądzenie na jej rzecz od powodów kosztów procesu.

Strona pozwana przyznała, że pojazd sprawcy wypadku posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej u pozwanej. W toku postępowania likwidacyjnego wypłaciła powódce I. D. (1) 40.032 zł tytułem zadośćuczynienia i 18.000 zł tytułem odszkodowania, K. D. kwotę 28.692 zł tytułem zadośćuczynienia i kwotę 18.000 zł tytułem odszkodowania oraz D. D. (1) kwotę 25.752 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 18.000 zł tytułem odszkodowania. W ocenie pozwanej brak jest podstaw do uwzględnienia roszczenia dotyczącego zadośćuczynienia, bowiem zostało ono spełnione na etapie likwidacji szkody. Żądane obecnie kwoty są też rażąco zawyżone. Zdaniem pozwanej żądanie zasądzenia odszkodowania nie zostało wykazane i winno być oddalone. Pozwana negatywnie odniosła się również do kwestii żądania zasądzenia renty, wskazując, że powódka I. D. (1) otrzymuje aktualnie rentę z tytułu niezdolności do pracy w wysokości 860 zł, a powód K. D. rentę w wysokości 560 zł i stypendium socjalne w wysokości 450 zł miesięcznie. Spółka wskazała przy tym, że niezdolność do pracy powódki była częściowa i orzeczona do 31 grudnia 2017 r. Nadto, pozwana Spółka wskazała, że powódka I. D. (1) wyzbyła się nieruchomości z których czerpała dochód z tytułu najmu na rzecz powódki D. D. (1). (...) S.A. z/s w S. zakwestionowało też wymagalność odsetek od daty wcześniejszej niż data wyrokowania z uwagi na ich waloryzacyjny charakter (k. 411-418).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 19 kwietnia 2016 r. na terenie Niemiec P. D. będąc kierowcą samochodu osobowego podróżował z pasażerem - ojcem R. D. (1). Około godziny 3:58 zasnął, przez co zjechał na prawą stronę jezdni, uderzył w prawą barierkę ochronną, najechał na nią i przewrócił się na prawo na pobocze obok autostrady. Pojazd po wielu przewrotach ostatecznie zatrzymał się na kołach. Pasażer, R. D. (1) został wyrzucony z pojazdu i ze względu na odniesiony uraz wielonarządowy zmarł na miejscu wypadku.

Sąd Rejonowy w K. nałożył na P. D. nakaz karny uznając go winnym nieumyślnego spowodowania śmierci według § 222 niemieckiego kodeksu karnego (StGB) i wymierzył mu karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 10 euro.

(dowód: nakaz karny k.64-66)

Powódka I. D. (1) od 1992 r. pozostawała związku małżeńskim z R. D. (1). Z tego związku urodziło się troje dzieci, w tym powodowie.

Od 2 czerwca 1992 r. zmarły prowadził działalność gospodarczą pod nazwą „(...)”. W 2011 r. zawarł umowę kredytu w formie limitu wielocelowego w walucie polskiej w kwocie 2.000.000 zł na sfinansowanie bieżących zobowiązań wynikających z wykonywanej działalności. Na zaciągnięcie zobowiązania kredytowego I. D. (1) wyraziła zgodę.

Zabezpieczeniem kredytu było ustanowienie hipoteki na nieruchomości położonej w P. przy ulicy (...) o nr KW (...) do kwoty 3.200.000 zł.

Powódka I. D. (1) utrzymywała się z najmu nieruchomości. W 2013 r. powódka z tego tytułu uzyskała dochód z wynajmu w rozmiarze 25.200 zł. W 2014 r. powódka rozpoczęła prowadzenie własnej działalności gospodarczej - (...). Początkowe środki pochodziły z dotacji na uruchomienie działalności gospodarczej. Dochód z działalności gospodarczej oraz w najmu nieruchomości w 2014 r. wyniósł 26.776,90 zł, zaś w 2015 r. powódka odnotowała stratę na poziomie 42.794,29 zł.

Mąż powódki działał również w (...) Spółka Komandytowa. Mąż powódki miał kontrahentów zagranicznych z Białorusi i Ukrainy. Z tych krajów importował towar, który dalej sprzedawał na rynki europejskie. Jego firma zajmowała się handlem materiałami drewnopochodnymi, materiałami MDF, sklejkami, łuszczakami, brykietem i peletem. R. D. (1) prowadził także usługi podwykonawcze, produkcję elementów meblowych, produkcję elementów giętych. Posiadał halę w R., wyposażoną w specjalistyczny sprzęt do obróbki drewna i materiałów meblarskich takie jak prasa do zginania i klejenia.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat przed śmiercią dochód z działalności męża powódki I. D. (1) przedstawiał się następująco:

a) w 2012 r. – 147.951,07 zł,

a) w 2013 r. – 43.250,47 zł,

b) w 2014 r. – „0 zł”. bowiem we wskazanym okresie zmarły odnotował stratę na poziomie 119.323,15 zł.

Przed śmiercią, R. D. (1) planował nawiązać współpracę z firmą meblową (...) dostarczającą meble do(...)i w tym zakresie pomagać mu miał kolega z branży, W. N.. R. D. miał produkować elementy gięte w postaci klejonych półfabrykatów, z których miały być wycinane elementy do mebli.

Miał już zakupioną prasę do gięcia i klejenia, przy czym łuszczynę chcąc uniknąć konieczności pozyskiwania łuszczyny (stanowiącej materiał dla planowanego produktu) od dostawców, planował kupno łuszczarki.

W tym celu pojechał do Niemiec by kupić niezbędną maszynę. Chciał też powiększać swoją firmę i planował zakup innych maszyn. Współpraca miałyby polegać na wyprodukowaniu półfabrykatów, wyszlifowaniu ich i polakierowaniu, przy czym sama produkcja nie została jeszcze rozpoczęta, tak jak nie została formalnie rozpoczęta współpraca z producentami finalnymi mebli. Szacowany zysk miesięczny sprzedaży półfabrykatów kalkulowany był w ten sposób, że produkcja obejmowała wykonanie około 20 m⁽³⁾ półfabrykatu za cenę zbytu 5.500 zł za 1 m⁽³⁾ przy udziale kosztów produkcji i materiałów wynoszących około 60%. W planach przewidziany był udział w zyskach wynoszący 10%, który miał być przeznaczony dla W. N.. Zmarły nadto planowała produkcję wieszaków dla (...) przy użyciu udostępnionych mu maszyn i wykorzystaniu do tego własnych pracowników i materiałów. Nadto szacował zyski z produkcji jednej prasy, na 14.816,74 zł miesięcznie.

Okazjonalnie w firmie (...) pomagała córka, D.. Zajmowała się zamówieniami, zagranicznymi, gdzie pomocną była znajomość języka angielskiego i niemieckiego. Ojciec w tym czasie zaznajamiał córkę ze szczegółami i planami produkcji. Miała w przyszłości kontynuować wraz z nim działalność.

(dowód: zeznania powódki I. D. (1) k. 507v-508, zeznania świadka W. N. k. 430, wypis z (...) k. 116, zapisy w rejestrze sprzedaży firmy zmarłego k. 117-166, PIT-y k. 167-181, umowa biznesowa k. 192-200, 203-205, kserokopia skróconego aktu zgonu k. 63, kserokopia skróconego urodzenia powódki I. D. (1) i akt małżeństwa k. 69 i 70-71, kserokopia aktów urodzenia powodów k. 74 i 75, umowa kredytu i dokumentacja z tym kredytem związana k. 210-231, zdjęcia obrazujące wyposażenie (...)k.233-240, wyliczenie zysków z jednej prasy k. 232, PIT-y k. 284-309, pisma z (...) z dnia 16 września 2016 r. k. 384 i 385, zeznania powódki D. D. (1) k. 509-509v)

Rodzina była dobrze sytuowaną. Posiadała duży dom w P., magazyn z dużą działką w R., garaż, a także mieszkanie. Średni koszt utrzymania domu to 3.000 zł miesięcznie. Wspólnie często spędzała wolny czas na wycieczkach w kraju i za granicą. Małżonkowie utrzymali liczne i szerokie kontakty towarzyskie. Zmarły utrzymywał ciepłe, serdeczne relacje z dziećmi, rodzina wspólnie wyjeżdżała na basen, jeździła na wycieczki rowerowe, na quadach, na skuterze wodnym, wyjeżdżała na narty w Polsce i za granicę. Jesienią wyjeżdżali nurkować do Egiptu. Z uwagi na skłonności ojca powódki do nadużywania alkoholu, oraz jego późniejszą śmierć powódka I. D. (1) rozpoczęła uczęszczanie na terapię, podczas której zasugerowano jej możliwość wystąpienia u niej syndromu DDA.

(dowód: zeznania świadka B. Z. k. 430v, zeznania powódki I. D. (1) k. 507v-508, dokumentacja fotograficzna k. 76-86, list k. 87-88, przelewy obrazujące kwoty przekazywane przez R. D. (1) k. 241-250,)

Po śmierci męża, powódka nie była w stanie kontynuować rozpoczętej przez siebie działalności i w 2016 r. ją zamknęła. Złożyła do sądu wnioski o ogłoszenie upadłości konsumenckiej. Z uwagi na liczne zobowiązania zmarłego, powódka wyprzedzała część wyposażenia klubu. W dalszym ciągu obciąża ją zobowiązanie w kwocie 80.000 zł z tytułu kredytu. Aktualnie toczy się przeciwko niej postępowanie o zapłatę 110.000 zł. Członkowie rodziny męża lub osoby trzecie zgłaszają się o zwrot pożyczek udzielonych zmarłemu na łączną kwotę 150.000 zł.

(zeznania powódki I. D. (1) k. 508-509, wezwania do zapłaty k. 319-320)

W dniu 14 czerwca 2016 r. powódka I. D. (1), w celu zwolnienia się z umowy pożyczki z dnia 26 września 2013 r., z której to dłużnikiem rzeczowym był R. D. (1) na kwotę 560.000 zł, zobowiązała się przenieść na rzecz G. i J. małżonków F. nieruchomości położoną w P. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Pizzu prowadzi księgę wieczystą nr (...), na co G. i J. małżonkowie F. wyrazili zgodę.

(dowód: umowa pożyczki k. 362, umowa datio in solutum k. 363-369, odpis KW nr (...) k. 370-382)

Kilka miesięcy po śmierci męża, powódka I. D. (1) rozpoczęła w dniu 5 września 2016 r. terapię w Ośrodku (...) w Ł.. Rozpoznano tam wówczas pogorszenie stanu psychicznego oraz obciążenia przewlekłym stresem, epizod depresyjny. Wdrożono farmakologię. Następnie w okresie od 20 sierpnia 2017 r. do 12 września 2017 r. uczestniczyła w turnusie rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej (...) w (...) Sanatorium (...) w G.. Uzyskano tam poprawę stanu psychicznego powódki. Rozpoznano u powódki reakcję depresyjną przedłużoną z elementem stresu pourazowego. Jako choroby współistniejące wskazano zwyrodnienie kręgosłupa L-S. Wskazano na potrzebę oddziaływania specjalistycznego i psychoterapeutycznego w warunkach ambulatoryjnych, w tym farmakoterapii. W związku z obciążeniami, które zostały po śmierci męża, odczuwała ciągłą obawę o dzieci.

Obecnie I. D. (1) w dalszym ciągu kontynuuje terapię z psychologiem. Na terapię uczęszcza 2-3 razy w miesiącu do (...) w P.. Otrzymała skierowanie do leczenia na Oddziale (...) w W.. W wymienionym ośrodku odbyła konsultację psychologiczną, w której stwierdzono, że odczuwane są przez powódkę lęki, napięcia, smutek, poczucie przygnębienia i rezygnacji oraz poczucie krzywdy.

Wcześniej powódka przechodziła psychoterapię i przyjmowała leki w związku z sytuacjami kryzysowymi w małżeństwie.

Generalnie relacje powodów ze zmarłym R. D. (1) oparte były na bliskiej więzi, szacunku, wspólnych zainteresowaniach. Relacje małżonków oparte były na też na silnych małżeńskich uczuciach. Okres żałoby powódki po stracie męża oraz przedłużone elementy stresu pourazowego utrzymywały się ponad rok. Nie występują u powódki objawy typowe dla PTSD. Tendencje osobowościowe charakteryzują się skłonnością do lęków depresyjnych w sytuacjach emocjonalnie trudnych do zniesienia, zakłócając poczucie bezpieczeństwa. Powódka potrzebuje obecnie wsparcia psychologicznego. Nadal znajduje się na etapie reorganizacji życia po stracie męża. Zażywa leki Asterin 100 na noc. Nadal występują u powódki zaburzenia adaptacyjne z reakcją depresyjną. Wymaga wsparcia psychologicznego.

Powódka D. D. (1) miała bardzo dobre relacje z ojcem. Rodzice zabierali ją na wspólne wycieczki. Dzięki ojcu zwiedziła kilkanaście krajów. Wspólnie z nim nurkowała, chodziła po górach. Wspierał ją finansowo. Planowała dołączyć do firmy ojca, który był dla niej autorytetem. W wyniku zdarzenia z dnia 19 kwietnia 2016 r. po otrzymaniu informacji o śmierci ojca, pojechała razem z wujem do Niemiec. Bała się, że nie rozpozna ojca. Po identyfikacji zwłok pojechała do szpitala do brata. Przez okres dwóch miesięcy budziła się w nocy, miała bóle głowy. Zażywała ziołowe leki łagodzące objawy stresu przez 1-2 miesiące. Była kilka razy na konsultacji z psychologiem. Po śmierci ojca, D. D. (1) porzuciła studia w G., by kontynuować działalność ojca, jednak zadania z nią związane faktycznie ją przerosły. Rozpoczęła studia w (...) w W. na kierunku globalny biznes-finanse. Poziom zakłóceń w związku ze śmiercią bliskiej osoby dla powódki D. D. (1) jest nieznaczący. Podjęcie terapii służyłoby zaś jej rozwojowi.

W dniu zdarzenia, w którym śmierć poniósł ojciec K. D., powód miał niespełna 18 lat i był uczniem II klasy liceum. Zamierzał pójść na studia elektroniczne lub elektrotechniczne, by móc w przyszłości współpracować z ojcem. Miał z ojcem wspólne pasje, podróże, nurkowanie, jazdę na nartach.

O śmierci R. D. (1) dowiedział się telefonicznie od innego członka rodziny. Odczuwał pustkę, tęsknotę za nim, płakał. Po śmierci ojca, był kilka razy u psychologa. Krótka terapia przynosiła mu chwilową ulgę. W okresie wakacyjnym po wypadku, w którym zginął ojciec, pracował w rodzinnej firmie. Odwiedza ojca na cmentarzu. Aktualnie jest studentem na (...). Otrzymuje stypendium w wysokości 450 zł miesięcznie. Powód przeszedł żałobę i nie wymagał oraz nie wymaga obecnie pomocy psychologicznej.

(dowód: dokumentacja medyczna k. 89-98 i k.489-497, k. 99, listy powodów k. 100-110, opinia biegłej T. G. k. 442-461, zeznania powódki D. D. (1) k. 509-509v, k. 442-445, k. 459-461, zeznania powoda K. D. k. 509v-510, zeznania świadka B. Z. k. 430v-431)

W dniu 10 października 2016 r. powodowie odrzucili spadek po zmarłym R. D. (1). W imieniu powoda K. D. mającego wówczas niespełna 18 lat, za zgodą Sądu Rejonowego w Piszcu, spadek po ojcu odrzuciła jego matka, powódka I. D. (1).

(dowód: akty notarialne Rep. A (...) k. 328-330, Rep. A (...)k. 331-333, Rep. A (...) k. 334-336)

W dniu 4 maja 2017 r. powódka I. D. (1) sprzedała nieruchomość gruntową zabudowaną budynkiem mieszkalnym o powierzchni użytkowej 95,50m^(2.) położoną w P. przy ulicy (...) swojej córce, powódce D. D. (1) za cenę 206.000 zł. Otrzymane środki powódka uiściła na rzecz jednego z wierzycieli zmarłego - (...)a Bank wyraził zgodę na wykreślenie hipoteki.

(dowód: akt notarialny Rep. A (...) k. 52-62, dowód polecenia przelewu k. 361, pismo Banku (...) k. 386)

Po śmierci R. D. (1) wolę kontynuowania działalności przejęła powódka D. D. (1), działając pod firmą (...) jednak bez rezultatu. W 2017 r. dochód miesięczny firmy wynosił od kilku tysięcy złotych do „minus” 15.780 zł. Aktualnie powódka zawiesiła działalność.

W chwili śmierci R. D. (1), powódka D. D. (1) była studentką (...) w G. na kierunku „ochrona środowiska w języku angielskim”. Jednocześnie pracowała na umowę zlecenie przy sprzedaży kosmetyków i z tego tytułu otrzymywała wynagrodzenie średnio 4.000 zł., w okresie podwyższonej sprzedaży od 6.500 do 7.000 zł. Na przestrzeni kilku lat powódka uzyskiwała dochód z wykonywanej osobiście działalności (umowy o dzieło, zlecenia), wynoszący w skali roku:

a) w 2016 r. – 75.782,78 zł,

a) w 2015 r. – 43.046 zł,

b) w 2014 r. – 24.760 zł.

(dowód: PIT-y k. 251-272, k. 27, k. 274-283, bilans firmy 2017 r.- 310-316, wpis z (...) k. 317, zeznania powódki D. D. (1) k. 509-509v)

W związku ze zdarzeniem z dnia 19 kwietnia 2016 r. powodowie, I. D. (1) i K. D. otrzymywali rentę. I. D. (1) i K. D. po 773,48 zł. od dnia 21 czerwca 2017 r. powódka otrzymywała 773,48 zł, a powód 558,84 zł, przy czym K. D. będzie uprawniony do otrzymywania renty do 28 lutego 2021 r.

Nadto powódka I. D. (2) otrzymywała od dnia 4 kwietnia 2017 r. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w wysokości 861,04 zł.

(dowód: decyzje ZUS k. 321-327, w tym decyzja k. 323)

Powodowie, reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika zgłosili pozwanej Spółce szkodę, żądając na rzecz:

- a) powódki I. D. (1) kwotę 180.000 zł zadośćuczynienia i 100.000 zł odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej oraz 1.500 zł miesięcznej renty odszkodowawczej,
- a) powoda K. D. kwotę 150.000 zł zadośćuczynienia i 1.000 zł miesięcznej renty odszkodowawczej,
- b) powódki D. D. (1) kwotę 150.000 zł zadośćuczynienia i 50.000 zł odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej.

Ww. pismo zostało nadane w placówce pocztowej w dniu 2 kwietnia 2017 r.

Rozpoznając zgłoszenie, pozwana Spółka przyznała:

- a) powódce I. D. (1) kwotę 40.032 zł zadośćuczynienia oraz 18.000 zł odszkodowania,
- a) powodowi K. D. kwotę 28.692 zł zadośćuczynienia oraz kwotę 18.000 zł odszkodowania,
- b) powódce D. D. (1) kwotę 25.752 zł zadośćuczynienia oraz kwotę 18.000 zł odszkodowania.

(dowód: zgłoszenie szkody k. 343-347, potwierdzenie nadania k. 348-349, decyzje k. 337-342 oraz k. 423-428, akt szkody płyta koperta 434)

Orzeczeniem (...) z dnia 2 maja 2018 r. powódka I. D. (1) została uznana za osobę zdolną do pracy i w związku z tym odmówiono jej dalszej wypłaty renty.

(dowód: pismo (...) k. 498)

Sąd zważył, co następuje:

W świetle przeprowadzonego materiału dowodowego, żądania powodów zasługiwały na uwzględnienie, choć nie w pełnym dochodzonym pozwem zakresie.

Na wstępie przy tym i dla porządku wskazać należy, iż stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił na podstawie dokumentów przedłożonych strony, których to wiarygodności nie zaprzeczyła żadna z nich, nadto w oparciu o zeznania świadków i powodów. Fakt, że dla strony powodowej świadkowie są osobami bliskimi, również w szerokim tego słowa znaczeniu (świadek K. C. jest siostrą powódki I. D. (1), zaś świadków W. N. i B. Z. łączyły z powodami i zmarłym R. D. (1) relacje wynikające z bliskiej znajomości), nie przekreśla wiarygodności tychże zeznań. Świadczyli w sposób konsekwentny i spójny, jednocześnie też wyważony.

W taki też sposób w ocenie Sadu przedstawili relacje łączące powodów ze zmarłym R. D. (1), rozmiar i charakter ich cierpień, ich zeznania dostarczyły też podstaw dla ustalenia rozmiaru szkody powodów doznanej wskutek jego śmierci.

Podobnie za wiarogodne uznano zeznania samych powodów, albowiem znajdują one potwierdzenie w pozostałym zebranych w sprawie materiale dowodowym.

Poza sporem w sprawie pozostawała sama kwestia odpowiedzialności pozwanego Towarzystwa za skutki zdarzenia z 19 kwietnia 2016 r., w następstwie którego śmierć poniósł R. D. (1), a której to odpowiedzialności pozwany nie kwestionował, wskazywał jedynie, że dotychczas wypłacone świadczenia w pełni rekompensują powodowi szkodę i odpowiednio krzywdę, a żądanie uzupełnienia dotychczas wypłaconych kwot, jest rażąco wygórowane i nie jest adekwatne do stanu faktycznego sprawy. W szczególności jeśli chodzi o szkodę powodów, to pozwany konsekwentnie wskazywał, że dochód R. D. z prowadzonej przez niego działalności z roku na rok ulegał systematycznemu zmniejszaniu, bowiem przy licznych kontraktach, jakie zawierał i z których to miał osiągać duże zyski, występowały znaczne obciążenia i zobowiązania finansowe (choćby zobowiązanie kredytowe na kwotę 2.000.000 zł).

W związku z tym zatem, że strony odmiennie oceniały rozmiar efektywnych następstw wypadku z dnia 19 kwietnia 2016 r. w kontekście krzywdy i szkody powodów istota rozstrzygnięcia w sprawie ogniskowała się wokół ustalenia jak śmierć R. D. (1) wpłynęła na obecne życie powodów w kontekście rozmiaru odczuwanego przez nich bólu i cierpienia po stracie osoby najbliższej a także na ich sytuację życiową, w tym materialną, co z kolei wiązało się z koniecznością ustalenia na ich rzecz, odpowiednich w myśl przepisów art. 446 § 4 k.c., art. 446 § 3 k.c. i 446 § 2 k.c. kwot zadośćuczynienia, odszkodowania i renty.

Podstawą prawną żądania zadośćuczynienia stanowi przepis art. 446 § 4 k.c., zgodnie z którym sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego odpowiednią sumę zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Oczywiście każdy przypadek należy traktować tu indywidualnie, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, przy czym ocena ta powinna opierać się na kryteriach obiektywnych, a nie wyłącznie subiektywnych odczuciach pokrzywdzonego. Wyważenie odpowiedniej kwoty, w relacji do okoliczności sprawy, należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego, przy czym zasądzenie zadośćuczynienia na podstawie art. 446 § 4 k.c. powinno nastąpić według kryteriów branych pod uwagę przy zasądzaniu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w rozumieniu art. 23 i 24 k.c., oraz art. 448 k.c., z uwzględnieniem ciężaru gatunkowego naruszonego dobra, jakim jest prawo do życia w rodzinie i więź rodzinna drastycznie zerwana wskutek zaistniałego wypadku.

Niewątpliwie do chwili obecnej osamotnienie i pustka po stracie osoby najbliższej towarzyszą powodowi, zwłaszcza powódce I. D. (1), która w wyniku zdarzenia z dnia 19 kwietnia 2016 r. straciła męża. Z zeznań zawnioskowanych i przesłuchanych w sprawie świadków jasno wynika, że I. D. (1) wraz ze zmarłym mężem tworzyli zgodne, kochające się małżeństwo, wspierające się ściśle i mające wspólne plany na przyszłość.

Niewątpliwie, co wynika z okoliczności sprawy zmarły odgrywał w rodzinie kluczową rolę, zarówno w jej ekonomicznym jak i w pozaeconomicznym wymiarze.

Przede wszystkim był osobą wyjątkowo aktywną na niwie zawodowej, prowadząc od początku lat dziewięćdziesiątych zakrojoną na szeroką skalę działalność gospodarczą, która stanowiła dla całej rodziny jedyne i odczuwalne źródło dochodów, skoro rodzina dzięki niemu właśnie osiągnęła wysoki status majątkowy, co obrazuje nie tylko rozmiar i rodzaj zgromadzonych składników majątku, lecz także pewien ugruntowany styl życia, w tym uprawianie kosztownych sportów, czy liczne wycieczki.

Jednocześnie, co daje się jednoznacznie ustalić na podstawie okoliczności sprawy R. D. (1), był dla rodziny swoistym wzorcem osobowościowym i pozytywnym elementem sprawczym dla kształtowania planów życiowych, inicjatyw i działań podejmowanych przez innych członków rodziny.

Tak też niewątpliwie przy pomocy i zaangażowaniu R. D. (1), powódka założyła w 2014 r. własną działalność gospodarczą w postaci klubu (...). Powódka D. D. (1), córka zmarłego rozpoczęła studia w języku angielskim na Uniwersytecie (...), świadcząc ojcu choć jakkolwiek okazjonalną, to z pewnością odczuwalną pomoc przy zawieraniu

i negocjowaniu umów w języku angielskim i niemieckim. Z kolei powód, K. D. również pomagał w pracach w firmie swojego ojca, z nią też łączył swą przyszłość i podług niej snuł swe życiowe plany, jak choćby profil studiów.

R. D. bezsprzecznie chciał, aby jego firma stała się firmą rodzinną i aby każdy w niej faktycznie znalazł w jakiś sposób swoje miejsce i ten element nie może ująć w sprawie uwadze.

Z kolei owa rola jaką wypełniał mąż i ojciec powodów przełożyła się na skalę negatywnych przeżyć i poczucie pustki wywołane jego utratą.

Niewątpliwie należy tu przywołać utrzymujące się przez kilka miesięcy po śmierci męża, złe samopoczucie powódki I. D. (1), które zmusiło do odbycia konsultacji w ośrodku profilaktyki i terapii uzależnień. Powódka korzystała ze wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego, przyjmowała leki uspokajające. Przeżywała stan wywołany tęsknotą, lękiem o przyszłość swoją i dzieci, a także, zrezygnowała z prowadzonej przez siebie działalności – klubu (...). Obniżony nastrój, zakłócenie stabilności ekonomicznej, wywołał u niej stan depresyjny. Śmierć męża wywołała u powódki zaburzenia w codziennym funkcjonowaniu, a utrzymujące się objawy wymagają wsparcia psychologicznego. Stan psychiczny spowodował także uaktywnienie się wcześniejszych dolegliwości kręgosłupa, które uprzednio miała powódka.

Z kolei prócz wskazanych wcześniej elementów dotyczących relacji powodów D. D. (1) i K. D. z ojcem wskazać dodatkowo wypada na takie elementy jak codzienne wspólne spędzanie wolnego czasu, co również nie jest w sprawie rzeczą pomijalną, a które dotyczą więzów bliskości, opartych na relacji dziecko-rodzic. Ojciec niewątpliwie rozwijał w powodach różnego rodzaju zainteresowania, które w szczególności dzieci chętnie rozwijały.

Były to różnego rodzaju sporty, bądź formy uprawiania turystyki inne formy spędzania wolnego czasu, co w sposób nie budzący wątpliwości potwierdza i unaocznia choćby dołączona do akt dokumentacja zdjęciowa.

I w tej to zatem płaszczyźnie należało rozważać kwestię rekompensaty utratę więzi łączących zmarłego z członkami rodziny i zażyłości stosunków emocjonalnych.

Przenosząc powyższe uwagi na grunt sprawy niniejszej, stwierdzić należy, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nakazuje uznać, iż przyznane i wypłacone powodom przez pozwanego kwoty zadośćuczynień były w świetle tego co zostało wcześniej powiedziane, niewystarczające.

Jeśli chodzi o rozróżnienie zakresu tejże kompensaty krzywdy, można tu wyróżnić sytuację powódki I. D. (1)

Przede wszystkim wskazać tu należy, iż małżeństwo I. D. (1) ze zmarły w chwili wypadku trwało już 24 lat, a nieoczekiwana śmierć męża była dla powódki niewątpliwie ciężkim przeżyciem. Materiał dowodowy daje pełne podstawy dla uznania, iż małżonkowie tworzyli w pełni zgodne i wspierające się małżeństwo. Nie ulega zatem wątpliwości, iż związek ten trwałby dalej, przy dalszym wspieraniu się obojga małżonków w codziennym życiu i wspólnym uczestniczeniu zarówno w ważnych wydarzeniach wspólnego pożycia jak i w życiu codziennym, co szerszego uzasadnienia z przyczyn oczywistych nie wymaga. Małżonkowie mogli liczyć na świadczoną sobie wzajemną pomoc w przyszłości, co jawi nieocenionym zwłaszcza w sytuacji, gdy dzieci są dorosłe i stoją u progu założenia własnych rodzin. Nie ulega wątpliwości, iż nagłość zdarzenia i jego dramatyczny przebieg dodatkowo sprawiły, że śmierć współmałżonka - osoby, z którą powódka z pewnością dzieliła radości i smutki, spowodowała niewątpliwie lukę i związane z nią poczucie pustki życiowej, które nie mogą być wprost złagodzone możliwością bieżącego kontaktu z pozostałymi członkami rodziny.

W takiej też sytuacji nagła śmierć musiała znacznie spotęgować w szczególności u małżonka poczucie bezradności związanej z niemożnością odnalezienia się w nowej sytuacji, a tragiczny wypadek z pewnością pogłębił i w tym aspekcie rozmiar doznanej krzywdy. Nieoczekiwany wypadek z dnia 21 listopada 2016 r. wpłynął również niekorzystnie na życie dzieci zmarłego. R. D. (1) był istotnym życiowo wsparciem dla swoich dzieci. Każdy też powodów mógł realnie

liczyć na pomoc zmarłego. Rodzina była wspólnotą poprawnie funkcjonującą, opartą na bliskim uczuciu przywiązania, miłości, akceptacji.

Z kolei wskazać należy, iż uczucie żałoby, smutku i żalu są naturalną i społecznie oczekiwaną reakcją na bezpowrotną utratę bliskiej osoby – męża i ojca, stąd jest oczywistym, iż wystąpiły one u wszystkich powodów i nie sposób uznać, by ich skala miałyby odbiegać od tak właśnie oczekiwanych. Choć D. D. (1) i K. D. nie wymagali specjalistycznego wsparcia, poza kilkoma wizytami u psychologa, tak I. D. (1) takie wsparcie było potrzebne. Powódka podejmowała nie tylko terapię psychologiczną, ale również psychiatryczną. Przeżywanie rozłąki z mężem, napięcia związanego z licznymi zobowiązaniami firmy prowadzonej przez niego, a także skłonności osobliwe powodki wywołały u niej zaburzenia adaptacyjne z reakcją depresyjną. Powódka w dalszym ciągu wymaga wsparcia specjalistycznego.

W tym miejscu warto wskazać, że ocena dokonana przez Sąd koreluje z oceną dokonaną przez pozwanego, który w decyzjach przyznając zadośćuczynienie, dokonał ujęcia procentowego uszczerbku niemajątkowego każdego z powodów na poziomie 100% (por. k. 337-342).

Z tego względu Sąd uznał, że kwota wyjściowego zadośćuczynienia winna w stosunku do powódki I. D. (1) uplasować się na poziomie kwoty 120.000 zł, zaś w stosunku do D. D. (1) i K. D. kwot po 100.0000 zł.

Przy zasądzeniu ostatecznej kwoty zadośćuczynienia, Sąd oczywiście wziął pod uwagę fakt, że pozwany wypłacił dotychczas powódce I. D. (1) kwotę łącznie 40.032 zł tytułem zadośćuczynienia. Suma 79.998 zł jako należna żonie zmarłej osoby bliskiej jest przy tym wyższa od pozostałych sum przyznanych dzieciom tej osoby. Różnicując wysokość wskazanych kwot Sąd wziął pod uwagę, że za przyznaniem wyższej kwoty I. D. (1) przemawia niewątpliwie element długotrwałości i ścisłości łączącej ją z mężem więzi, przejawiający się również istniejącym rodzinnym podziałem ról, ale przede wszystkim jej przeżywania rozłąki z mężem wynikające z jej osobliwych cech, nabytych od urodzenia. Skłonności powódki do przeżywania żałoby w żaden sposób nie mogą być oceniane negatywnie przez pryzmat kwoty zadośćuczynienia, albowiem indywidualny stan przeżywania smutku jest uwarunkowany genetycznie, na które powódka nie ma wpływu. Zresztą stan samopoczucia powódki po staraniu męża i w głównej mierze w problemach finansowych z tym związanych potwierdzili świadkowie, a także pozostali powodowie.

Wobec powyższego, krzywdę małżonki osoby zmarłej należało zrekompensować odpowiednio wyższą kwotą.

Zbieżnej oceny skali cierpienia Sąd dokonał w stosunku do D. D. (1) i K. D.. Odzwierciedleniem tego jest w zasadzie wspólne, podobne ujęcie w pisemnych motywach wyroku. Jednocześnie rozpoznając żądania pozwu, Sąd dokonał indywidualnej analizy przesłanek zadośćuczynienia, uwzględniając wszystkich okoliczności sprawy dotyczących każdego powoda z osobna. Niemniej jednak ostatecznie wynik tej oceny doprowadził do wniosku, że roszczenia wszystkich powodów będących dziećmi zmarłego winny być uwzględnione w takim samym zakresie.

Dlatego w ocenie Sądu zasadne było przyznanie wszystkim powodom następujących kwot tytułem zadośćuczynienia:

a) na rzecz I. D. (1) – 79.998 zł (120.000 zł – 40.032 zł),

a) na rzecz K. D. – 71.308 zł (100.000 zł – 28.692 zł),

b) na rzecz D. D. (1) – 74.248 zł (100.000 zł – 25.752 zł),

o czym Sąd orzekł w oparciu o art. 446 § 4 k.c. w zw. z art. art. 436 § 1 k.c., art. 822 § 1 k.c. oraz art. 34 ust. 1 i art. 35 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. W pozostałym zaś zakresie powództwo zostało oddalone, jako pozbawione racji.

Drugim żądaniem powodów, było żądanie zasądzenia odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c. Zgodnie z tym przepisem, Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek

śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Przy czym analiza przedmiotowego żądania wymaga również uwzględnienia art. 361 k.c.

W literaturze i orzecznictwie podkreśla się, że wprowadzenie do polskiego systemu prawnego regulacji z art. 446 § 4 k.c., wyłącza potrzebę przyjmowanej uprzednio interpretacji z art. 446 § 3 k.c., polegającej na uwzględnieniu w ramach odszkodowania zasądzonego z tytułu istotnego pogorszenia sytuacji życiowej, także elementów szkody niemajątkowej. Niemniej jednak pogorszenie sytuacji życiowej, o której mowa w art. 446 § 3 k.c. polega nie tylko na pogorszeniu aktualnej sytuacji materialnej, ale obejmuje także przyszłe szkody majątkowe, często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia, prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej. Pogorszenia sytuacji życiowej, o której mowa w art. 446 § 3 k.c. nie można też sprowadzać do prostego zmniejszenia dochodów lub zwiększenia wydatków najbliższych członków rodziny. Pojęcie to ma sens o wiele szerszy. Szkody majątkowe prowadzące do znacznego pogorszenia bieżącej lub przyszłej sytuacji życiowej osoby najbliższej zmarłemu często wynikają nie tylko z obniżenia aktywności życiowej, czy rzeczywistej skali obniżenia dochodów, ale również z konieczności poniesienia dodatkowych wydatków związanych z brakiem możliwości korzystania ze wsparcia i pomocy, która była zapewniona przed śmiercią osoby bliskiej.

W świetle zebranych przez Sąd dowodów nie budzi wątpliwości, że wskutek śmierci R. D. (1) sytuacja życiowa powodów, uległa znacznemu pogorszeniu. Niewątpliwie powódka mogła liczyć na wsparcie męża. Partycypował on w głównej mierze utrzymanie powódki oraz własnych dzieci. Jego pomoc polegała na dostarczaniu środków pieniężnych do domowego budżetu i zaspokajania wszystkich niezbędnych potrzeb rodzinie. Jak również zapewniał rodzinie aktywność rekreacyjną, w tym wycieczki krajowe i zagraniczne. Zmarły był sobą bardzo pracowitą i zaradną. Był przedsiębiorcą o szerokich kontaktach biznesowych zarówno na wschodzie kraju (Białoruś, Ukraina), jak i na zachodzie (Niemcy). Wprawdzie w ostatnich latach jego działalność przynosiła straty (w 2014 r. strata na poziomie 119.323,15 zł), to jednak we wcześniejszych latach w tym 2012 r. był dla zmarłego rokiem dochodu na poziomie 147.951 zł. Nadto R. D. (1) pomimo odnotowanej straty, w dalszym ciągu nawiązywał kontakty biznesowe, rozwijał swoją firmę, inwestował poprzez zakup nowych maszyn i urządzeń.

Śmierć męża spowodowała, że powódka musi liczyć już tylko na siebie, co przy uwzględnieniu zmian, jakie nastąpiły w jej psychice (depresja, brak aktywności zawodowej) musi być uznane za wyjątkowo istotne pogorszenie się kondycji życiowej. Powódka bowiem prowadziła klub (...), który na skutek złego stanu zdrowia wywołanego utratą męża, zmuszona była zgłosić wniosek o upadłość konsumencką. Silne przywiązanie powódki do męża, ale również poczucie bezpieczeństwa jakie zmarły zapewniał powódce, bezsprzecznie obniżyły jej aktywność zawodową, co przekłada się na jej status materialny. Czas trwania małżeństwa powódki jest wystarczającym argumentem dla stwierdzenia, że śmierć męża była dla niej źródłem załamania, które musiało wpłynąć na chęć życia, aktywność życiową, kontakty z ludźmi.

W przypadku powodów, D. D. (1) i K. D. to należy wskazać, że jako dzieci zmarłego, mogły oczekiwać na wsparcie finansowe z jego strony. Jak wskazali powodowie, ale również świadek B. Z., zmarły zamierzał kupić córce mieszkanie w G.. Powód K. D. planował rozpocząć studia w G., ale po śmierci ojca musiał zmienić plany na (...) w B.. Niewątpliwie koszty utrzymania się studenta w T. jawią się jako zdecydowanie wyższe niż w B.. Aktualnie bez wsparcia ojca, jest zmuszony utrzymywać się samodzielnie. Dzieci zmarłego mogły oczekiwać wsparcia ze strony ojca u progu dorosłości ich życia, a także na w każdej innym momencie swojego życia. Pomimo tego, że D. D. (1) jeszcze przed śmiercią ojca była aktywna zawodowo i dobrze zarabiała (dochód z 2014 r. – 24.760 zł, z 2015-43.046 zł, z 2016 r. – 75.782,78 zł), nie może ulegać wątpliwości, że mogłaby w dalszym ciągu oczekiwać wsparcia ojca, chociażby nabyciu na jej rzecz dóbr materialnych jak nieruchomości.

W ocenie Sądu, doszło do obiektywnego i znacznego pogorszenia sytuacji życiowej powodów, polegającej przede wszystkim na pogorszeniu się sytuacji materialnej w związku z utratą dochodów osiąganych przez R. D. (1) które były przeznaczone na utrzymanie gospodarstwa domowego (wspólne potrzeby rodziny). Przyznane jednorazowe odszkodowanie, w ocenie Sądu, nie w pełni zrekompensowały znaczne pogorszenie się ich sytuacji materialnej.

Wprawdzie pozwany podnosił, że żadne z powodów nie ucierpiało w znaczeniu ekonomicznym na utracie R. D. (1), gdyż zdarzenie to nie spowodowało osłabienie aktywności życiowej i motywacji do przezwycięzania trudności dnia codziennego. D. D. (1) i K. D. podjęli naukę na uczelniach wyższych, a powódka dodatkowo utrzymuje dochód z najmu nieruchomości. Powódki I. D. (1) wyzbyła się nieruchomości, z których we wcześniejszych latach uzyskiwała dochód na rzecz córki D. D. (1). Dodatkowo pozwany wskazał, że powodowie odrzucili spadek po zmarłym R. D. (1), zmniejszając swoją szkodę.

Sąd ma świadomość, że składając oświadczenia o odrzuceniu spadku, powodowie chcieli niejako uchronić siebie przed narastającymi roszczeniami o zapłatę z tytułu zobowiązań jakie zmarły posiadał. Przypomnieć w tym miejscu należy chociażby kredyt zabezpieczony hipoteką do kwoty 3.200.000 zł, umowa pożyczki z J. F. na kwotę 560.000 zł, liczne ustalenia biznesowe zmarłego z kontrahentami. Aktualnie również inne osoby zgłaszają się do I. D. (1) o zwrot pożyczonych zmarłemu pieniędzy, o których nie wiedziała. Z tego powodu, przeciwko niej toczy się sprawa sądowa w zapłatę 110.000 zł (por. umowa pożyczki k. 362 i umowa datio in solutum k. 363-369 oraz odpis Kw. K. 370-382 oraz dokumentacja związana w wymianą korespondencji z bankiem). Sąd również ma na uwadze, zobowiązanie powódki w związku z kredytem wziętym na rozpoczęcie przez powódkę działalności klubu fitness.

Nie ulega wątpliwości, że roszczenie oparte na art. 446 § 3 k.c. jest sensu stricte roszczeniem o charakterze majątkowym, które w kontekście odrzucenia spadku rodzi poważne wątpliwości w zakresie doznanego uszczerbku powodów, a ściślej rzecz ujmując, w zakresie szkody majątkowej. Odrzucając spadek, powodowie sami pozbawili się możliwości rekompensowania sobie doznanej straty, pozbawili się realnej możliwości polepszenia swojej dotychczasowej sytuacji. Jednakże takie zredukowanie istoty roszczenia art. 446 § 3 k.c. jest niedopuszczalne. Użyty we wspomnianym przepisie zwrot „znaczne pogorszenie sytuacji życiowej” należy odczytywać nie tylko w materialnym aspekcie zmienionej sytuacji bliskiego członka rodziny zmarłego, ale w szerszym kontekście, uwzględniając przesłanki pozaekonomiczne określające tę sytuację. Chodzi tutaj na przykład utratę oczekiwania przez osobę poszkodowaną pomocy i wsparcia członka rodziny, których mogła ona zasadnie spodziewać się w chwili wymagających takich zachowań, zwłaszcza w czasie choroby, wejście w dorosłe życie, wsparcia w usamodzielnieniu się. Nie może ulegać wątpliwości, że sytuacja życiowa żony zmarłego i ich wspólnych dzieci, w aspekcie materialnym ulegała pogorszeniu. Niewątpliwie zostali pozbawieni wsparcia materialnego od zmarłego, ale także tego, czego ponad standardowe świadczenie, a mianowicie wsparcie w przyszłości, na etapie wchodzenia w dorosłe życie. Nawet, gdyby przyjąć, że oświadczenie o odrzuceniu spadku nie zostało złożone, to szkoda majątkowa, o której mowa w art. 446 § 3 k.c. i tak by zaistniała. Nie można bowiem odrzucenia spadku identyfikować jednoznacznie z likwidacją niekorzystnych konsekwencji z punktu widzenia oceny sytuacji materialnej powodów, zarówno aktualnej jak i przyszłej.

Dlatego, mając na uwadze sens stosowania tego przepisu i przesłanki warunkujące przyznanie odszkodowania, w ocenie Sądu sam fakt odrzucenia spadku po zmarłym R. D. (1) przez powodów nie niweczy możliwości przyznania im stosownego odszkodowania. Jednoznaczne pozbawienie uprawnionych do odszkodowania tylko przez sam fakt odrzucenia spadku, bez dokonania indywidualizacji zachowania, byłoby również sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, z zasadą sprawiedliwości społecznej.

Niemniej jednak, w ocenie Sądu, żądania odszkodowania w kwotach od 120.000 zł do 180.000 zł jawi się jako znacznie wygórowana. Aktualnie powodowie są zdolni do podjęcia pracy zarobkowej - nawet powódka, I. D. (1) - pomimo zalecanego wsparcia psychologicznego, decyzją (...)z dnia 2 maja 2018 r. została uznana za zdolną do pracy. Nadto w podobnych sprawach kwoty odszkodowania są zasądzone przez sądy powszechne w kwotach od 50.000 zł do 100.000 zł, a ocena tego została przez Sąd wzięta przy ocenie spełnienia przesłanek z art. 446 § 3 k.c.

Dlatego też Sąd przyjął, że powodowie wykazali przesłanki znacznego pogorszenia się ich sytuacji po śmierci męża i jednocześnie ojca, a odszkodowanie wypłacone w toku postępowania likwidacyjnego nie pokrywa szkody powodów, którą wiązać należy z utratą wsparcia ze strony bliskiej im osoby, i na które to mogła liczyć w przyszłości. Z uwagi na powyższe, Sąd uznał, że powódka I. D. (1) mogłaby domagać się odszkodowania w wysokości 80.000 zł, zaś pozostali powodowie po 60.000 zł. Dlatego też, uwzględniając dotychczas wypłacone odszkodowanie, zasądził:

a) na rzecz powódki I. D. (1) kwotę 62.000 zł (80.000 zł – 180.000 zł),

a) na rzecz powoda K. D. kwotę 42.000 zł (60.000 zł – 18.000 zł),

b) na rzecz powódki D. D. (1) kwotę 42.000 zł (60.000 zł – 18.000 zł),

o czym orzeczono na podstawie art. 446 § 3 k.c. w zw. z art. art. 822 § 1 k.c. oraz art. 34 ust. 1 i art. 35 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. W pozostałym zaś zakresie powództwo zostało oddalone, jako pozbawione racji.

O odsetkach Sąd orzekł w oparciu o art. 481 § 1 k.c. w zw. art. 822 § 1, art. 817 k.c. oraz art. 34 ust. 1 i art. 35 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Powodowie domagali się odsetek od roszczeń opisanych wyżej roszczeń od dnia 26 maja 2017 r. W tym dniu pozwany wydał decyzję, w której przyznał powodom zadośćuczynienie i odszkodowanie. W ocenie Sądu, pozwany rozpoznając zgłoszenie szkody był w stanie wyjaśnić wszystkie okoliczności. Przy czym pierwotne zgłoszenie szkody dokonane przez powodów pismem (brak daty pisma), nadane w placówce pocztowej w dniu 2 kwietnia 2017 r. – nie zawierało żądania odszkodowania dla powoda K. D. (por. zgłoszenie szkody k. 343-343v). Zgłoszenie to, jednak nie obejmowało żądania odszkodowania na rzecz K. D.. Pozwany decyzją z dnia 26 maja 2017 r. przyznał częściowe świadczenie zadośćuczynienia i odszkodowania. Zatem w tym dniu, pozwany miał pełny obraz umożliwiający dokonanie właściwej oceny rozmiarów szkody. Dlatego, Sąd zasądził odsetki od wskazanych żądań:

a) powódki I. D. (1) od obu żądań, od dnia 26 maja 2017 r. do dnia zapłaty,

a) powoda K. D. od żądania zadośćuczynienia od dnia 26 maja 2017 r. do dnia zapłaty, w przypadku zaś odszkodowania od 17 stycznia 2018 r. (tj. od dnia wpłynięcia pozwu do Sądu, gdyż żądanie to nie było pozwanemu zgłoszone) do dnia zapłaty,

b) powódki D. D. (1) od obu żądań od dnia 26 maja 2017 r. do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie żądanie odsetek zostało oddalone, jako pozbawione uzasadnionych racji.

Trzecim żądaniem powodów I. D. (1) i K. D. było zasądzenie renty odszkodowawczej. Zgodnie z art. 446 § 2 k.c., osoba względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Renta ma charakter odszkodowawczy, stanowi wynagrodzenie straty, jakiej doznała osoba uprawniona do alimentacji przez niemożność uzyskania świadczenia zezwalającego na zaspokojenie jej wszystkich potrzeb. Zmierzają zatem do restytucji, w granicach możliwych do zrealizowania, stanu rzeczy, jaki istniał w chwili zdarzenia wywołującego szkodę. Określenie wysokości należnego uprawnionemu świadczenia uwzględniać powinno kwotę, jaką zobowiązany alimentowałby go oraz otrzymywaną od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych rentę rodzinną.

Przy ustalaniu zakresu zobowiązania zmarłego, który był obciążony obowiązkiem alimentacyjnym, sąd musi dokonać oceny nie tylko rzeczywiście uzyskiwanych przez niego dochodów, ale i jego możliwości zarobkowych. Wyznaczenie tych możliwości powinno być oparte na realnych podstawach, przemawiających za tym, że z dużym stopniem prawdopodobieństwa zmarły osiągnąłby oznaczone dochody (zobacz: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2010 r., I CSK 702/09, Lex 688668).

Powodowie domagali się zasądzenia renty w wysokości po 400 zł miesięcznie. Nie ulega wątpliwości również, że oboje należą do katalogu osób uprawnionych do domagania się renty o charakterze odszkodowawczym, przy czym o ile powód K. D. jest uprawniony na mocy art. 129 k.r.o. tj. do ubiegania się o dostarczenie środków utrzymania, to już legitymacja powódki I. D. (1) wynika z art. 130 k.r.o., który to określa obowiązek małżonka do dostarczenia drugiemu

małżonkowi środków utrzymania. Przy ustalaniu wysokości renty należy stosować kryteria przyjęte w art. 135 k.r.o. (usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego).

W przypadku żądania renty przez powódkę, stwierdzić należy, że jest ono w pełni uzasadnione, albowiem na skutek zdarzenia z dnia 19 kwietnia 2016 r. je stan zdrowia na tyle uległ osłabieniu, że powódka nie była ani fizycznie, ani psychicznie udźwignąć ciężaru założonej przez siebie działalności w postaci klubu fitness. Działalność ta razem z dochodem z najmu nieruchomości w okresie poprzedzającym zdarzenie z dnia 19 kwietnia 2016 r. wykazywała zysk. W 2014 r. wyniósł 26.776,90 zł. W 2015 r. powódka odnotowała stratę na poziomie 42.794,29 zł. Zła kondycja prowadzonej działalności powódki spotęgowana została złym stanem psychofizycznym wywołanym śmiercią męża. W ocenie Sądu żądanie kwoty 400 zł miesięcznie nie jest wygórowane i znajduje potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym.

Powód K. D. po śmierci ojca otrzymuje rentę rodzinną, aktualnie w wysokości 560 zł miesięcznie. Mógł oczekiwać, że zmarły ojciec będzie wspierał go w utrzymaniu się na wybranych przez siebie studiach, a także w dalszej przyszłości. Zasądzenie renty nie może być wyższe od kwoty, którą zmarły byłby zobowiązany świadczyć z tytułu obowiązku alimentacyjnego, a przy ustalaniu jej wysokości należy stosować kryteria przyjęte w art. 135 k.r.o., a więc usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz możliwości zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego oraz w art. 446 § 2 k.c.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu, biorąc pod uwagę otrzymywane świadczenie rentowe z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, uznał, że żądanie renty na rzecz powoda K. D. w wysokości 400 zł miesięcznie oraz na rzecz powódki I. D. (1) kwocie 400 zł miesięcznie, poczynając od maja 2016 r., jest w pełni zasadne.

O powyższym, Sąd orzekł w oparciu o art. 446 § 2 k.c. w zw. z art. art. 822 § 1, art. 817 k.c. oraz art. 34 ust. 1 i art. 35 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

O odsetkach, w zakresie roszczenie o rentę, Sąd orzekł w oparciu o art. 481 k.c. Zgłoszenie zapłaty renty było pozwanemu wiadome już w piśmie zawierającym całościowe żądanie powodów, tj. pismem danym w dniu 2 kwietnia 2017 r. W żądaniu tym, powodowie wskazali termin płatności renty od maja 2016 r. Sąd przyjął, że żądanie odsetek od miesiąca następnego po dniu zdarzenia z dnia 19 kwietnia 2016 r. jest uzasadnione i orzekł o odsetkach zgodnie z żądaniem pozwu.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c., dokonując ich stosunkowego rozliczenia.

Powodowie ponieśli następujące koszty procesu: opłata od pozwu – 5.000 zł, uiszczona i wykorzystana zaliczka na bieglego w wysokości 1.000 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 10.851 zł (3.600 zł + 17 zł x 3), łącznie 16.851 zł.

Pozwany zaś poniósł koszty wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości 10.851 zł.

Powodowie wygrali niniejszy proces w 53,70%, zaś pozwany w 46,30%. Oznacza to, że pozwany winien był zwrócić powodom kwotę 9.051 zł, zaś powodowie winni byli zwrócić pozwanemu kwotę 5.009 zł (tj. $16.851 \times 0,537 = 9.051$ oraz $10.851 \times 0,463 = 5.009$). Po dokonaniu kompensacji, pozwany winien jest powodom kwotę 4.042 zł (9.051 zł – 5.009 zł). O czym Sąd orzekł w punkcie VII wyroku tytułem zwrotu kosztów procesu.

O nieuiszczonych kosztach sądowych, Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 100 zd.2 k.p.c. Rozliczenie kosztów sądowych winno nastąpić w takim zakresie w jakim strony przegrały proces. Do rozliczenia pozostała kwota 30.480 złotych tytułem opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powodowie zostali zwolnieni. Opłata od pozwu od wygranej została określona na kwotę 19.058 zł. Od kwoty tej należy odjąć to, co powodowie tytułem opłaty uiszcili tj. 5.000 zł. Pozostałą kwotę tj. 14.058 zł nakazano ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Olsztynie). Jednocześnie

nakazano ściągnąć od powodów kwotę 5.000 zł tytułem częściowej nieuiszczonej opłaty od pozwu. W pozostałej części Sąd odstąpił od ich obciążania.

Jednocześnie do rozliczenia pozostały wydatki tymczasowo pokryte ze źródła Skarbu Państwa tj. kwota 644,72 zł. Z uwagi na fakt, że pozwany przegrał niniejszy spór w 53,70%, na rzecz Skarbu Państwa należało ściągnąć od niego kwotę 346,22 zł, zaś od powodów kwotę 298,50 zł ($644,72 \times 0,537 = 346,22$ oraz $644,72 \times 0,463 = 298,50$).